

Список використаних джерел:

1. Ващенко Л. Інноваційні процеси в системі загальної середньої освіти особливості управління // *Освіта і управління*. – 2003. – т. 6. – №3. – С. 97–104.
2. Даниленко Л. Освітній менеджмент : Навчальний посібник / за ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки. – К.: Шкільний світ, 2003. – 400 с.
3. Даниленко Л. Управління процесом здійснення інноваційної діяльності в системі загальної середньої освіти // *Післядипломна освіта в Україні*. – 2003. – №3. – С. 70–74.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с. (Альма-матер).
5. Ковальчук О. Інноваційна робота як проблема професійного удосконалення вчителя // *Директор школи, ліцею, гімназії*. – 2002. – №1-2. – С. 51–52.

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ
ПРОФІЛАКТИКИ ПОРУШЕНЬ ЗОРУ ШКОЛЯРІВ НУШ**

Жила А. О.
Кременчук, Україна

Науковий керівник: *Шерстюк Ольга Василівна,*
учитель біології Кременчуцького ліцею № 4 «Кремінь»
Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області

Реформа освіти, яка найбільше торкнулася початкової школи, реалізується у впровадженні Концепції «Нова українська школа» (НУШ), у створенні нових освітніх стандартів початкової школи, в оновленні й перегляді навчальних програм, змісту навчально-дидактичних матеріалів, підручників, форм і методів навчання.

Сьогодні при формуванні освітнього середовища варто враховувати наскрізні змістові лінії, що є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, навчальних предметів та предметних циклів. Зокрема, завданням наскрізної лінії «Здоров'я і безпека» є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя й формувати навколо себе безпечне життєве середовище.

Реалізацію права дітей на якісну освіту у сфері особистого здоров'я, безпеки, соціальної інтеграції в рамках НУШ мають забезпечувати:

- навчання учнів на основі розвитку життєвих навичок;
- підготовка педагогічних працівників на засадах компетентнісного підходу;

– створення безпечного й дружнього до дитини навчального середовища.

Зазначені напрями дій є взаємопов'язаними і взаємопідримувальними.

Тому головне завдання сьогодення – формування ціннісних орієнтацій на збереження здоров'я, підтримка життєвого оптимізму, розвиток самостійності, творчості та допитливості, створення емоційно комфортного освітнього середовища для учнів НУШ [3].

Однією з найбільш актуальних педагогічних проблем сьогодення є охорона зору дітей. Це зумовлено тим, що впродовж останніх років в Україні відмічається тенденція зростання рівня захворюваності та поширеності хвороб ока серед дитячого населення. Причиною такої ситуації є різке скорочення рухової активності сучасних школярів, збільшення зорових навантажень, пов'язаних з комп'ютеризацією навчального процесу. Сьогодні більше 50% школярів страждає короткозорістю. За даними МОЗ України, лише за останні 10-15 років значно зросла кількість дітей з патологією органу зору. Близько 840 тис. дітей страждають на різні офтальмологічні захворювання: короткозорість, далекозорість, косоокість, астигматизм, амбліопію [2]. Наведені показники захворюваності та поширеності хвороб органа зору засвідчують недостатню ефективність заходів, які здійснюються в Україні щодо їх профілактики.

У межах програми ВООЗ «Зір-2020. Право на зір» проблема патології органа зору у дітей виділена як один з провідних пріоритетних напрямків для консолідації зусиль з ліквідації порушень зору. Лише спільними зусиллями лікарів і освітян можна вирішити зазначену проблему. Саме тому питання профілактики порушень зору у дітей посідають вагомe місце в здоров'язбережувальних технологіях під час організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Через пандемію Covid-19 школярі значну частину навчального року були змушені вчитися дистанційно, використовуючи комп'ютери, планшети та смартфони. Гаджети – це дуже велике навантаження на зір. Урок за таким пристроєм не повинен перевищувати норм [6].

Такі зміни організації освітнього процесу не могли не вплинути на здоров'я очей дітей.

Аналіз науково-методичної літератури показав, що стосовно проблеми профілактики порушень зору, переважна більшість робіт стосується питань гігієнічної оцінки, нормування зорової роботи школярів та санітарно-гігієнічного забезпечення навчальної діяльності в умовах школи. Дослідниками (Н. М. Орлова, 2014; А. О. Костецька, 2014; С. І. Стефанишин, 2011; О. Юрченко, 2011) достатньо глибоко вивчені причини виникнення зорових розладів, розроблені шляхи їх запобігання і

корекції при дотриманні основ гігієни, режиму дня, правильного харчування, оздоровлення організму, розроблена система фізичного виховання школярів із порушенням зору [4, 2, 8, 9].

Питання стосовно дотримання гігієнічно регламентованого режиму дня, роботи на комп'ютері висвітлено в публікаціях учених-гігієністів (Л. С. Вавіна 2008; Н. С. Полька, 2008 та ін.) [1, 5].

Наведені факти підтверджують актуальність розробки наукових принципів, методів і організаційних форм здоров'язбережувальних технологій в профілактиці порушень зору у дітей.

Незважаючи на значну кількість публікацій, присвячених профілактиці порушень зору у дітей і підлітків, недостатньо дослідженими залишаються такі аспекти даної наукової проблеми:

– до теперішнього часу не існує оздоровчих педагогічних програм, спрямованих на запобігання чинникам ризику порушень зору у школярів в режимі навчального дня, де зорове навантаження особливо велике;

– не достатнім є впровадження існуючих здоров'язбережувальних технологій в профілактиці порушень зору у дітей і підлітків, їх удосконалення, аналіз та ефективність.

У межах програми ВООЗ «Зір-2020. Право на зір» проблема патології органа зору у дітей виділена як один з провідних пріоритетних напрямків для консолідації зусиль з ліквідації порушень зору. Лише спільними зусиллями лікарів і освітян можна вирішити зазначену проблему. Саме тому питання профілактики порушень зору у дітей посідають вагоме місце в здоров'язбережувальних технологіях під час організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Таким чином, відповідно до поставлених завдань, нами зроблено наступні висновки:

1. Виявлено системоутворюючі фактори профілактики порушень зору школярів НУШ.

2. Визначено педагогічні умови використання здоров'язбережувальних технологій для профілактики порушень зору школярів НУШ.

Щодо першої умови (професійна компетентність педагогів закладу, слід зазначити, що проблема профілактики порушень зору школярів НУШ вимагає злагоджених дій від усього персоналу закладу. У зв'язку з цим стає важливою спеціально організована підготовка вчителя, який умітиме змодельовати і спроектувати освітнє середовище, де всі учасники начального процесу відчуватимуть захищеність, емоційний комфорт, задоволеність основних потреб, зберігатимуть і зміцнюватимуть своє здоров'я. Предметно-розвивальне середовище має бути для дітей інформативним, задовольняти їх вікові потреби в новизні, перетворенні й самоствердженні.

Саме такий підхід до розуміння сутності впливу сучасного освітнього простору на розвиток особистості має стати підґрунтям нового бачення освіти в НУШ.

Щодо другої педагогічної умови (стимулювання взаємодії дітей у розвивальному виховному просторі, добір ефективних методів та форм), то нами встановлено, що при профілактиці порушень зору школярів під час освітнього процесу необхідно дотримуватись підсилення мотивації пізнавально-творчої діяльності учнів, яка передбачає особистісну значимість для кожного, направленість навчання на зміну мотивів в сторону переваги внутрішніх мотивів над зовнішніми.

Третьою умовою нами визначено вмотивованість батьків щодо формування в учнів початкових класів ціннісного ставлення до здоров'я та життя. Дуже важливо, щоб батьки знали, що порушення зору у дитини може відбуватися через спадковість, при надмірному навантаженні на очі, при поганому освітленні під час роботи, після тривалого перебування за телевізором, комп'ютером, планшетом або іншим гаджетом. Щоб зберегти природну гостроту зору треба дотримуватись правильного раціону харчування. Продукти, що покращують зір, містять масу корисних з'єднань, зокрема, вітаміни А, С, В₂ та інші, які захистять очі від дії шкідливих чинників. Це: чорниця, чорна смородина, гарбуз, чорний шоколад, морква, кисломолочний сир, жирна риба, шпинат, щавель, цитрусові, капуста, яєчний жовток і вершкове масло, печінка, кукурудза тощо

Важливо регулярно приходити на огляд до офтальмолога. Завжди звертати увагу на зміни в поведінці дитини. Має насторожити, якщо дитина стала часто примружуватися, сильно нахилитися над книгою, сутулитися або скаржитися на головні болі або запаморочення. У разі первинних ознак порушень зору, при скаргах дитини на «сухість», «сльозоточивість», «біль в очах» терміново потрібно якнайшвидше відвідати офтальмолога. Це може врятувати зір дитини та допоможе зробити своєчасні заходи й пройти курс лікування очей дитини.

Організувавши правильні умови для сну і занять та подбавши про розпорядок дня і харчуванні своєї дитини, батьки створюють всі необхідні умови для того, щоб у дитини був відмінний зір.

У ході педагогічного експерименту в Кременчуцькому ліцеї № 4 «Кремень» на констатувальному етапі роботи було встановлено, що в 4-Б класі є 13 учнів з порушеннями зору. На формуючому етапі нами систематизовано методологічні аспекти, створено Модель профілактики порушень зору школярів НУШ.

Для забезпечення змістовно-методичних засад Моделі було розроблено програму НУШ «Попередження порушень зору в режимі дня школярів».

На контрольному етапі було проведено повторне дослідження з допомогою батьків на таблиці для перевірки зору. І в цій перевірці маємо кращі результати – зір дітей не знизився, а для деяких – поліпшився.

Список використаних джерел:

1. Вавіна Л. Врахування порушення зору дітей під час навчання в школі. Початкова школа. 2006. № 11. С. 58–60.
2. Костецька А. О. Медико-організаційна технологія оптимізації моніторингу порушення зору у школярів: дис. на здобуття наук. ступ. канд. мед. наук за спеціальністю 14.02.03 – соціальна медицина / А. О. Костецька. – К., 2014. – 190 с.
3. Нова українська школа: поради для вчителя (навчально-методичний посібник) / під за ред. Черкез І. Б., Унгурян І. К. Чернівці: ППОЧОВ, 2018. 164 с.
4. Орлова Н. М., Костецька А. О. Поведінкові чинники ризику патології органа зору у міських школярів. Український медичний часопис. 2014. № 1(99). С. 156–164.
5. Полька Н. С., Яцковська Н. Я., Джуринська С. М., Платонова А. Г. Гігієнічна оцінка візуального оточення дітей молодшого шкільного віку. Довкілля та здоров'я. 2010. № 3. С. 55–57.
6. Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти: Наказ МОЗ від 25.09.2020 № 2205 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>
7. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : Розпорядження КМУ від 14 грудня 2016 р. № 988-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249613934>.
8. Стефанишин С. І. Профілактика порушення зору молодших школярів засобами фізичного виховання / С. І. Стефанишин. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bestreferat.ru/referat-136961.html>
9. Юрченко О. Особливості фізичного розвитку дітей молодшого шкільного віку з вадами зору. Спортивний вісник Придніпров'я. 2011. № 2. С. 85.

**ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ
ДЛЯ ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ПРИРОДНИЧИХ НАУК, ФІЗИКИ, ХІМІЇ, БІОЛОГІЇ**

Іщенко В. І., Ханнанова О. Р.
Полтава, Україна

На сучасному етапі реформування вищої освіти в Україні особливої актуальності набувають завдання покращення професійної підготовки майбутніх учителів, формування soft skills, кардинальної зміни чи удосконалення форм і методів навчання з метою зменшення відмінностей між реальним рівнем підготовки майбутніх фахівців і запитами роботодавців. Випускникам закладів вищої педагогічної освіти,